

A Fővárosi Ítéltábla dr. Németh L. Zsolt ügyvéd (fél címe 2.) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a Dr. Élő Gábor Ügyvédi Iroda (fél címe 3., ügyintéző: dr. Élő Gábor ügyvéd) és a dr. Balsai Szabolcs ügyvéd (fél címe 1) által képviselt I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe.) I. rendű és a dr. Balsai Szabolcs ügyvéd (fél címe 1) által képviselt II.rendű alperes neve (II.rendű alperes címe.) II. rendű alperesek ellen személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2014. november 4. napján kelt, 19.P.21.151/2013/19. számú ítélete ellen az I-II. rendű felperesek részéről 20. és az I. rendű felperes részéről 21. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja: az I-II. rendű alperes egyetemleges kötelezését mellőzi, és az I. rendű alperest 200.000 (Kettőszázezer) forint, a II. rendű alperest 300.000 (Háromszázezer) forint és ezen összegek után 2012. február 18. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamat, továbbá az I. rendű alperest 10.000 (Tízezer) forint plusz áfa összegű, a II. rendű alperest 15.000 (Tizenötezer) forint plusz áfa összegű perköltség 15 napon belüli megfizetésére kötelezi a felperes részére.

A felperes illetékfizetési kötelezettségét leszállítja 8.000 (Nyolcezer) forintra, míg az I. rendű alperest 16.000 (Tizenhatezer) forint, a II. rendű alperest 24.000 (Huszonnégyezer) forint kereseti illeték megfizetésére kötelezi az állam javára.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az I. rendű alperes 10.000 (Tízezer) forint plusz áfa összegű, a II. rendű alperes 15.000 (Tizenötezer) forint plusz áfa összegű fellebbezési eljárás költséget köteles - 15 napon belül - megfizetni a felperesnek.

Az I. rendű alperes 18.000 (Tizennyolcezer) forint, a II. rendű alperes 26.000 (Huszonhatezer) forint fellebbezési eljárás illetéket köteles megfizetni - felhívásra - az állam javára, míg további 4.000 (Négyezer) forint fellebbezési eljárás illetéket az állam visel.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes keresetében kérte az I-II. rendű alperesek által megvalósított személyiségi jogsértés megtörténtének a megállapítását, és az I-II. rendű alperesek eltiltását a további jogsértő magatartástól. Ezen felül nem vagyoni kártérítés címén az I. rendű alperest 300.000 forint, a II. rendű alperest 500.000 forint és ezen összegek 2012. február 9-től járó törvényes mértékű késedelmi kamatának a megfizetésére kérte kötelezni. Előadta, hogy az I. rendű alperes súlyosan megsértette a becsülethez és az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát, amikor a II. rendű alperes által sugárzott műsorban a személyét illetően az „agyament ótvar hazug idióta” és a „rohadt szemét” kifejezéseket használta.

Az I-II. rendű alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Mindketten azzal védekeztek, hogy a felperes közszereplő, ezért tűnie kell a politikai tevékenységére vonatkozó élesen megfogalmazott kritikát. A vélemény-nyilvánítás szabadságára hivatkozva vitatták, hogy a műsorban elhangzott kifejezések sértenék a felperes személyiségi jogait.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az I. és a II. rendű alperesek megsértették a felperesnek az emberi méltósághoz és a becsülethez fűződő személyiségi jogát, amikor a II. rendű alperes által a 2012. február 18. napján sugárzott ... című műsorban az I. rendű alperes a felperes személyére az „agyament ótvar hazug idióta” kifejezéssel, az általa másutt elmondottakra pedig „Az egész egy rohadt szemét hazugság egy rohadt szemét szájából” szöveggel utalt. Eltiltotta az I-II. rendű alpereseket a további jogsértéstől, és kötelezte az I-II. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg 500.000 forintot és ezen összeg 2012. február 18. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatát, valamint 63.500 forint perköltséget a felperes részére. Ezt meghaladóan elutasította a keresetet és az I-II. rendű alpereseket egyetemlegesen 66.000 forint, míg a felperest 18.000 forint kereseti illeték megfizetésére kötelezte az állam javára.

Döntésének jogi indokolása szerint a jogvita elbírálása során figyelembe vette, hogy a felperes, aki az Európai Parlament képviselője a politikai témájú megnyilvánulásaival kapcsolatban közszereplőnek minősül. A Kúria PK 12. számú állásfoglalásában adott iránymutatását szem előtt tartva abból indult ki, hogy a felek közötti politikai vita önmagában nem lehet a személyiségi jogsértés megállapításának az alapja. A közszereplők személyiségi jogainak a védelmére vonatkozó töretlen bírói gyakorlat szerint a vélemény csak akkor sértheti a becsületet vagy az emberi méltóságot, ha az kifejezőmódjában indokolatlanul bántó, sértő vagy lealacsonyító. Az a műsor, amelyben a sérelmezett kifejezések elhangzottak, valóban egy politikai eseménnyel kapcsolatos, a műsor szereplői a felperes békemenettel kapcsolatos aggodalmai miatt fejezték ki a bírálatukat. Ennek ellenére a sérelmezett kifejezések nem a politikai vita részét képezték, hiszen azok a műsor bevezetőjében hangzottak el, és semmiféle összefüggést nem mutattak a műsor későbbi részében kifejtésre kerülő témával. Az I. rendű alperes a felperes személyére vonatkozóan alkalmazott olyan lealázó és becsmérő jelzőket, amelyek nem illeszthetők be a szabad véleménynyilvánítás keretei közé, vagyis az I. rendű alperes a becsülethez és az emberi méltóságot sértő kifejezések használatával, míg a II. rendű alperes a jogsértő kifejezéseket tartalmazó műsor sugárzásával sértette meg a felperes személyiségi jogait. Erre figyelemmel a keresetnek helyt adva a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján megállapította a jogsértés megtörténtét, míg a b) pont alapján eltiltotta az I-II. rendű alpereseket a jogsértő magatartástól. A nem vagyoni kártérítés összegének a megállapításakor köztudomású tényként fogadta el, hogy a jogsértő kijelentések a televízió által biztosított nagy nyilvánosság előtt hangoztak el, ezért a felperesnek magyarázkodnia kellett az Európai Parlament előtt. A jogsértés súlyát növeli, hogy a kulturált közbeszéd fenntartásában a médiának is szerepet kellene vállalnia, ezért nem engedhetne teret a hasonló stílusú megnyilvánulásoknak. A II. rendű alperes azonban annak ellenére támogatta a szerkesztett műsor sugárzását, hogy már az adás előtt tájékozódhatott

volna arról, hogy a műsorvezetőtől indokolatlanul bántó szidalmak fognak elhangzani a felperes személyére. A becsmérő kijelentések utólagos visszavonása enyhíti ugyan a jogsértés súlyát, de nem teszi szükségtelenné a nem vagyoni kártérítés szankciójának az alkalmazását [régi Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja, 355. § (1) bekezdése]. A felperes által követelt összesen 800.000 forintot túlzónak találta, ezért a nem vagyoni kártérítés összegét mérlegeléssel 500.000 forintban határozta meg, melynek az egyetemleges megfizetésére kötelezte a közös károkozónak minősülő I-II. rendű alpereseket. A Pp. 81. § (1), (2) bekezdései alapján osztotta meg a felek között a perköltségeket.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I-II. rendű alperesek jelentettek be fellebbezést.

Az I. rendű alperes az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását, és a kereset teljes elutasítását kérte. Előadta, hogy a jogvita eldöntése szempontjából lényeges körülmény, hogy a felperes közszereplő, amit álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem vett figyelembe. Kifejtette, hogy a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő alkotmányos jog nem korlátozható. Az irányadó alkotmánybírói határozatok egyértelművé teszik, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága mindenféle közlés szabadságát magában foglalja, függetlenül a közlés módjától, értékétől és erkölcsi minősítésétől, sőt többnyire a valóságtartalmától is. Ebből következően a felperesnek mint közszereplőnek a műsorban elhangzott éles fogalmazást is el kell tűrnie, amely nem tartalmaz indokolatlanul bántó és lealázó jelzőket. Kétségbevonta, hogy a kártérítés konjunktív feltételei fennállnak, mivel nem tanúsított felróható magatartást, és a műsorban elhangzott kijelentésekkel okozati összefüggésben a felperest nem érte olyan negatív hatás, melyet nem vagyoni kártérítéssel kellene kompenzálni. Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság súlyosan megsértette az eljárási szabályokat, mivel a döntése túlterjed a kereseti kérelmen, hiszen a felperes vele szemben mindössze 300.000 forint nem vagyoni kártérítés iránt támasztott követelést, míg az elsőfokú bíróság 500.000 forintban marasztalta.

A II. rendű alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését, másodlagosan annak megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását kérte. Azzal érvelt a Pp. 252. § (2) bekezdésén alapuló hatályon kívül helyezés mellett, hogy az elsőfokú bíróság súlyosan megsértette az eljárási szabályokat, amikor a kereseti kérelem korlátain túlterjeszkedve 500.000 forint egyetemleges megfizetésére kötelezte az I-II. rendű alpereseket, holott a felperes az I. rendű alperest 300.000 forint, míg a II. rendű alperest 500.000 forint megfizetésére kérte kötelezni. Álláspontja szerint nem történt személyiségi jogsértés, mivel a kifogásolt közlés kifejezetten az I. rendű alperes véleményét tartalmazza, ez pedig önmagában nem eredményezheti a jogsértés megállapítását. Rámutatott, hogy a töretlen bírói gyakorlat szerint a negatív értéktétele akkor sem alapoz meg személyiségvédelmet, ha túlzó vagy felfokozott érzelmeket tükröz. A közéletben résztvevő személyeknek ugyanis számolniuk kell azzal, hogy politikai ellenfeleik kritizálják tevékenységüket, és erről tájékoztatják a közvéleményt. Vitatta, hogy a felperesnek nem vagyoni kára származott volna az adásban elhangzott kifejezésekkel okozati összefüggésben. Álláspontja szerint a felperes volt az, aki aktív magatartásával a széles nyilvánosság elé tárta, hogy mi hangzott el az adásban, így kifejezetten közrehatott abban, hogy a sérelmezett kifejezések széles körben ismertté váljanak.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének a helyes indokain alapuló helybenhagyására irányult. Vélekedése szerint az elsőfokú eljárás során nem történt olyan eljárási hiba, ami a fellebbezési eljárás keretein belül nem orvosolható, így nincsen indok az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezésére.

Az elsőfokú bíróság ítéletének - a hatályon kívül helyezésre irányuló fellebbezési kérelemre figyelemmel - jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt a Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelmében felülbírálta. [Pp. 228. § (4) bekezdés].

Az I-II. rendű alperesek fellebbezése részben megalapozott.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást, arra alapított érdemi döntésével azonban a Fővárosi Ítéltábla nem minden tekintetben értett egyet, ezért azt - a következőkben kifejtésre kerülő indokok alapján - részben megváltoztatta.

A Pp. 253. § (1) bekezdése értelmében a Fővárosi Ítéltáblának először arról kellett döntenie, hogy van-e indok az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezésére. Mindkét alperes utalt arra a fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmen, amikor az I. rendű alperest 500.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte. A II. rendű alperes azzal érvelt a hatályon kívül helyezés mellett, hogy az elsőfokú bíróság által vétett eljárási hiba a fellebbezési eljárás keretein belül nem orvosolható. Ezzel az érveléssel a Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet, mivel az érdemi döntés megváltoztatásával az ítéleti rendelkezés a kereseti kérelem által megszabott korlátok közé szorítható, ehhez nincsen szükség további tárgyalásra, és evégett az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 252. § (2) bekezdésén alapuló hatályon kívül helyezésére. Erre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az ügy érdemében hozta meg a döntését.

Az I-II. rendű alperesek mindketten vitatták a személyiségi jogsértés bekövetkeztét, arra hivatkozással, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz fűződő alkotmányos alapjogból következően a felperesnek mint közszereplőnek túlnie kell a politikai tevékenységével kapcsolatos éles bírálatot, még akkor is, ha az érzelmektől túlfűtött, indulatos kifejezéseket tartalmaz. Az elsőfokú bíróság azonban részletesen kifejtette, hogy az I. rendű alperes által használt indokolatlanul bántó jelzőket tartalmazó kifejezésmód nem illeszthető be a szabad véleménynyilvánítás keretei közé, vagyis mindkét alperes megsértette a felperesnek a becsülethez és az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát [régi Ptk. 76. §]. E tekintetben a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 254. § (3) bekezdése értelmében visszautal az elsőfokú bíróság helytálló okfejtésére, amit - annak szükségtelen megismétlése nélkül - csupán a fellebbezésre tekintettel egészíti ki a következőkkel.

Az alkotmányos alapjogok tartalma - amint azt az elsőfokú bíróság helytállóan kifejtette - az Alkotmánybíróság határozataiból vezethető le. A 36/1994. (VI. 24.) számú AB határozatban az Alkotmánybíróság rámutatott: a közszereplő politikusok túlni kötelesek a tevékenységükkel kapcsolatos kritikákat, jóhírnevük és becsületük védelmében a véleménynyilvánítás szabadsága csak kisebb mértékben korlátozható. Az Alkotmánybíróság határozataira épülő bírói gyakorlat egységessé vált a tekintetben, hogy a véleménynyilvánítás is személyiségi jogsértőnek minősül akkor, ha az kifejezésmódjában indokolatlanul bántó, sértő vagy lealázó (BH2003. 407.) Személyükre vonatkozóan az ilyen tartalmú kijelentéseket a közélet szereplői sem kötelesek eltűnni.

A felperes által kifogásolt kijelentések a II. rendű alperes által sugárzott tévéműsor bevezető részében hangzottak el, amikor a műsorvezetői szerepet betöltő I. rendű alperes ismertette a műsor tartalmát. A szövegkörnyezetből egyértelműen megállapítható, hogy a kijelentések nem a felperes politikai tevékenységére, hanem a személyére vonatkoztak, az I. rendű alperes nem az Európai Parlamentben tett felperesi felszólalással kapcsolatban fogalmazott meg kritikát, hanem a felperes személyét illetve becsmérő jelzőkkel. Ilyen indokolatlanul bántó és megalázó kijelentéseket még a közéleti szereplők sem kötelesek eltűnni, ezért az elsőfokú bíróság helyesen döntött, amikor alkalmazhatónak találta a személyiségi jogsértés szankcióit.

Az elsőfokú bíróság a jogsértés súlyosságának a mérlegelésekor sem tévedett, helyesen járt el, amikor súlyozottan értékelte, hogy a televízió által biztosított nyilvánosság folytán a felperest becsmérő kifejezések széles körben ismertté váltak. Ezzel párhuzamosan a II. rendű alperes által elkövetett jogsértés súlyát az is növeli, hogy az adásba bocsátást megelőzően nem ellenőrizte a szerkesztett műsor tartalmát, és nem távolította el a személyiségi jogsértő kijelentéseket, holott ez elvárható lett volna tőle. E tekintetben a Fővárosi Ítéltáblának is abból kellett kiindulnia, hogy a II. rendű alperes nem élő műsort közvetített, hiszen az elsőfokú eljárás során az alperesek egyike sem vonta kétségbe azt a felperesi tényállítást, hogy a kifogásolt kijelentések egy szerkesztett műsorban hangoztak el (18. sorszámú jegyzőkönyv). A szerkesztés elvárható gondossággal való elvégzése esetén a II. rendű alperes megakadályozhatta volna a felperest sértő kijelentések adásba kerülését, és ezzel megelőzhette volna a személyiségi jogsértés megtörténtét.

A felperes már a keresetlevélben előadta, hogy milyen nem vagyoni hátrányok érték a becsmérő kifejezések nyilvánosságra kerülése miatt, így ennek felderítése érdekében nem volt szükség a személyes meghallgatására. A nem vagyoni hátrányok kiegyensúlyozását célzó nem vagyoni kártérítés összegét azonban a kereseti kérelem korlátait túllépve határozta meg az elsőfokú bíróság, azzal, hogy egyetemlegesen marasztalta az I-II. rendű alpereseket, és - a felperesi követelést meghaladóan - 500.000 forint megfizetésére kötelezte az I. rendű alperest [Pp. 215. §]. Az elsőfokú bíróság által vétett eljárási hibát a Fővárosi Ítéltábla akként küszöbölte ki, hogy mellőzte az I-II. rendű alperesek egyetemleges kötelezését, és a felperesnek fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét az I. rendű alperes tekintetében 200.000 forintra, a II. rendű alperes tekintetében 300.000 forintra leszállította. A mérlegeléssel megállapított összegszerűség meghatározása során figyelemmel volt a jogsértés súlyára, a hasonló ügyekben megítélt nem vagyoni kártérítések összegére, és káresemény időpontjában érvényesülő ár- és értékviszonyokra.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a perköltség viselésére és a le nem rótt illeték megfizetésére vonatkozó rendelkezései is változtatásra szorultak, mivel az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg a pertárgy értékét, melyet azonosnak kell tekinteni a nem vagyoni kártérítés iránti követelés teljes összegével, ami 800.000 forintot tett ki. A Fővárosi Ítéltábla ehhez az összeghez igazította a kereseti illetéket valamint a felek ügyvédi költségeit. A Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében a pernyertesség-pervesztesség arányában kötelezte a feleket a le nem rótt illeték megfizetésére, míg az ügyvédi költségek tekintetében a Pp. 81. § (2) bekezdését alkalmazva az I-II. rendű alpereseket az általuk fizetendő kártérítés arányában kötelezte a felperes ügyvédi költségeinek a megtérítésére.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta: mellőzte az I-II. rendű alperesek egyetemleges kötelezését, és az I. rendű alperes által fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét 200.000 forintra, a II. rendű alperes által fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét pedig 300.000 forintra leszállította, míg egyebekben helybenhagyta azt.

Az I-II. rendű alperesek fellebbezése nagyjából eredménytelen maradt, ezért a Pp. 81. § (2) bekezdése értelmében marasztalásukkal arányosan kötelesek megtéríteni a felperes részére a jogi képviselte ellátásával felmerült fellebbezési eljárási költségét. Ennek összegét a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és az (5), (6) bekezdései alapján a tényleges ügyvédi tevékenységre figyelemmel mérlegeléssel állapította meg, amelyhez a 4/A. § (1) bekezdése szerint hozzáadók az áfa.

A 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (Kmr.) 15. § (1) bekezdés második fordulatanak az alkalmazásával a Fővárosi Ítéltábla mentesítette a felperest a fellebbezési eljárási illeték viselése alól, így a felperesre jutó illetéket a Kmr. 14. §-a szerint az állam viseli. Ugyanakkor az I-II. rendű alperesek a Kmr. 13. § (2) bekezdése, valamint a 15. § (1) és (3) bekezdései szerint pervesztességük arányában kötelesek megfizetni a le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az állam javára.

Budapest, 2015. július 1.

Dr. Sággy Mária s. k.
a tanács elnöke

Dr. Csordás Csilla s. k.
előadó bírő

Dr. Kincses Attila s. k.
bírő